

12. Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı Gereği
Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı Ortaklığı ve
27 Devlet Üniversitesi iş birliği ile,

“İNSAN HAKLARI, ŞİDDET ÖNLEME VE SOSYAL
ARABULUCULUK BİLİNCİNİ GÜÇLENDİRİCİ ETKİN SAHA
AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ SEFERBERLİĞİ: 2023- 2034”

ULUSLARARASI SERTİFİKA PROGRAMLARI

Türkiye’de ilk defa
Yerel Dinamiklerin gücü ile

“YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK”

“YEMİNLİ ŞİDDET ÖNLEME DANIŞMANLIĞI”

“YEMİNLİ İLERİ AİLE ARABULUCULUĞU”

“KENTSEL-YEREL ARABULUCULUK”

“İNSAN HAKLARI DANIŞMANLIĞI”

12. KALKINMA PLANI-MADDE: 918. 5. “Soruşturma ve kovuşturma öncesi eleme araçları ile alternatif çözüm yolları geliştirilecektir.”

HEGEM: “ŞİDDETİN ÖNLENMESİ” MÜCADELESİNDE 42. YIL

“BİZ-BİZE ADALET”

Sosyal dokuyu güçlendirmek için,
Güçlü insan hakları bilinci için,
Şiddetle etkin mücadele için,
“BİZ-BİZE ADALET” için,
Her mahalleye 10 sosyal arabulucu

PROJE YÜRÜTME ÜST KURULU

Mehmet ERSOY (Vali)

HEGEM Mütevelli Heyeti Başkanı

Hüseyin AKSOY (Eskişehir Valisi)

Proje Yüksek İstişare Kurulu Başkanı

Yıldız Konal SÜSLÜ (Milletvekili)

TBMM Temsilcisi, Yasama Danışmanı

Osman KAYMAK (Vali-Mülkiye Başmüfettişi)

Proje Resmi Kurumlar Genel Koordinatörü

Nebi ÇELİK (Cumhurbaşkanlığı S ve BB)

Sektörler Genel Müdürü, Proje Danışmanı

Hakan ÖZTATAR (Adalet Bak. Ge.n Md.)

Proje Resmi Koordinatörü ve Danışmanı

Umut İlhan DURMUŞOĞLU (Bürokrat)

Proje Uluslararası Genel Koordinatörü

Ali YELDAN (Cumhuriyet Başsavcısı)

Proje Yüksek İstişare Kurulu Üyesi

Fethi Fahri KAYA (ME Bakanlığı)

Yükseköğretim ve YDE Genel Müdürü

Rengin AK (Prof. Dr. Rektör)

Yüksek İstişare Kurulu Bşk. V.

Esra ATABAY (Doç. Dr.)

Yüksek İstişare Kurulu Üyesi

Suna ÜSTÜNER (Bürokrat)

Proje Yürütme Kurulu Üyesi

Mustafa KESKİN (Prof. Dr.)

Saha Çalışmaları Koordinatörü

Gül Sultan ÖZEREN (Doç. Dr.)

Saha Çalışmaları Koordinatörü

Mustafa TAMER (Doç. Dr.-Vali)

Yerel Yönetimler Başdanışmanı

Sezgin AÇIKALIN (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Vahap ÖZPOLAT (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Sevda MUTLU (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Zahir KIZMAZ (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Sezai ÖZÇELİK (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Selami SÖNMEZ (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

İbrahim GÖKDAŞ (Doç. Dr.)

Proje Yürütme Kurulu Üyesi

Dursun YASSIKAYA (Av. Arb)

Proje Hukuk Genel Danışmanı

Mehmet Ali DİM (Medya Yön.)

Proje Yürütme Kurulu Üyesi

Seda SEYMAN (Dr.)

Yürütme Kurulu Üyesi

PROJE ÖZETİ

Bu proje, İnsan Hakları Eylem Planı ve Cumhurbaşkanlığı 2021/9 Genelgesi gereği Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı ile başlatılmış; 2022-2024 yıllarında pilot çalışmalar sonucunda yaklaşık 10 bin kişi koordinatör üniversiteler üzerinden, “yeminli sosyal arabuluculuk” ve “yeminli şiddet önleme danışmanlığı” sertifika programlarına katılımı sağlanmıştır.

Şiddetle mücadele yetmez, şiddeti daha ortaya çıkmadan aile, okul ve diğer sosyal alanlarda önlemeyi sağlayacak sosyal politikaların hayata geçirilmesine ihtiyaç vardır. Bunun ilk adımı şiddeti sosyolojik bir olgu olarak doğru anlamak ve tanımlamaktır. Bu anlama ve tanımlama çok disiplinli; evrensel, felsefi, ahlaki, kültürel, eğitsel, hukuksal, psikolojik, siyasal ve gündelik yaşam boyutunu kapsayıcı olmalıdır.

HEGEM Vakfı 42 yıllık bilgi birikimini kullanarak, ülke sosyolojimize ve uygun üst politika belgeleri hükümlerine uygun olarak, “İnsan Hakları, Şiddet Önleme ve Sosyal Arabuluculuk” temalı bir hizmet birliği ve materyal havuzu oluşturulmuştur. Gelenen bu aşamada Bakanlıklar, Valilikler, Başsavcılıklar ve 30 Üniversite olmak üzere 50’den fazla kurum ve kuruluşla 10’ar yıllık iş birliği sözleşmeleri imzalamış bulunmaktadır.

Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı ortaklığı ile oluşturulan bu güçlü akademik yapı ile Türkiye’de ilk defa, “Aile Temelli Arabuluculuk”, “Okul Merkezli Arabuluculuk”, “Kentsel Arabuluculuk”, “İş Hayatından Sosyal Arabuluculuk”, “İnsan Hakları ve Şiddet Önleme Danışmanlığı” sertifika programları başlatılmıştır.

Dicle Üniversitesi 2023-2024 Öğretim yılında, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” modelini akademik ve idari yöneticilerin sürece katılımıyla uygulamaya koymuş; bir yıl sonunda kişilerarası anlaşmazlıkların uzlaşmayla sonuçlanması bağlamında %90 gibi çok yüksek bir başarı elde etmiştir. Dicle Üniversitesi bu uygulama ile, YÖK Akredite Kurulundan pozitif akredite puanı alan ilk üniversite olmuştur.

Batı ülkelerinde “sosyal arabuluculuk” uygulama modelleri STK’lar, Akademiler, Yerel Yönetimler iş birliği ve Devlet kurumları desteğiyle yürütülmektedir. Daha güçlü, çok daha güvenli ve çok daha mutlu bir toplum için tüm devlet kurumlarının “Sosyal Arabulucu” yetiştirilmesi programlarına etkin destek vermelerine ihtiyaç vardır. Ülkemizde özellikle “Okul/Aile Eksenli Sosyal Arabuluculuk” modelinin, resmi/özel her kademedeki örgün ve yaygın eğitim alanlarında “yöneticileri, öğretmenleri, öğrencileri ve aileleri” içine alacak şekilde yaygınlaştırılması hayati derecede önem taşımaktadır.

**“ŞİDDET SEBEBİYLE OLUŞAN ZARARLARIN MALİYETİ,
ŞİDDETİ ÖNLEMENİN MALİYETİNDEN ÇOK DAHA YÜKSEKTİR.”**

GİRİŞ

“Bireylerin, İNSAN OLMAK nedeniyle sahip olduğu hakları ve başkalarının haklarına zarar vermeme sorumlulukları vardır.” ilkesi, hukuk devletinin temelini oluşturur. İnsan haklarının ihlali denince de öncelikle şiddet olgusu akla gelir; ki, bu bağlamda şiddet önleme mücadelesi aynı zamanda insan haklarını koruma mücadelesinin taa kendisidir.

Kötülük şiddeti, şiddet suçu doğurur. Bir toplumda suç artış oranı nüfus artış oranından ne kadar fazla ise, o toplum o derecede **sosyal risk durumu** ile karşı karşıya demektir. Sosyal hayat için **en büyük risk** ise, şiddetin kültüre dönüşmesidir. Şiddet korkusunun varlığı haksızlık / hukuksuzluk, şiddetin önlenme görevinin yerine getirilmemesi ise en büyük adaletsizliktir.

Şiddetle mücadelenin en etkili yolu, şiddetin daha ortaya çıkmadan aile, okul ve diğer sosyal yaşam alanlarında önlenmesidir. Şiddetin doğurduğu zarar, şiddeti önlemenin maliyetinden onlarca kat daha fazladır. Bu bağlamda, sosyal politika üretenlerin/uygulayıcılarının **şiddet olgusu** ve **şiddeti önlenme modelleri** hakkında doğru bilgi sahibi olmaları önemlidir.

Şiddet, ancak sahada yeterli sayıda ve nitelikte **“şiddet önleme aktörleri”** varsa azaltılabilir. **Şiddet kavramını, insan hakları, demokrasi kültürü ve adalet** kavramları ekseninde yorumlamak ve anlamak zorundayız. Bu bağlamda şiddeti önlemenin en önemli yollarından birisinin, **sosyal arabuluculuk** olduğu artık evrensel bir gerçekliktir. Bu gerçeklikten hareketle Vakfımız koordinesinde yürütülen çalışmalarla bugüne kadar **sosyal arabuluculuk** konulu **11 Yönerge 7 Yönetmelik** çıkartıldı; yönetmelikler, Resmî Gazetede yayınlandı.

12. KALKINMA PLANINDA YER ALAN BU PROJENİN DAYANAĞI BAZI MADDELER

MADDE: 723.1. “Aile içi şiddeti ortaya çıkaran bütün temel unsurlar belirlenerek önleyici mekanizmaları artırmaya yönelik kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ile STK’ların iş birliğiyle bütüncül çalışmalar yürütülecektir.”

MADDE: 738.2. “Erken çocukluk döneminden başlamak üzere çocuklara ve ebeveynlerine ihmal, istismar ve şiddet konularında farkındalık eğitimleri verilecektir.”

MADDE: 738.3. de, “Çocuklarla çalışan profesyonellerin ihmal, istismar ve şiddeti tespit etme gerekli yönlendirmeyi yapma kapasitelerini artırıcı programlar düzenlenecektir.”

MADDE: 918. “Yargının iş yükünün hafifletilmesinde, uyuşmazlıkların kısa sürede çözülmesini sağlayacak alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri geliştirilecektir.”

Madde: 918. 4. “İhtiyari arabuluculuk uygulamasının etkinliği artırılacaktır.”

Madde: 918. 5. “Soruşturma-kovuşturma öncesi alternatif çözüm yolları geliştirilecektir.”

CUMHURBAŞKANLIĞI 2023/16 Genelgesi’nde,

MADDE: 4. “Şiddetle mücadelede aktif rol alan kurumlar başta olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından kamu personelinin şiddetle mücadeleye ilişkin bilgi ve farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmaların yürütülmesine devam edilecektir.”

MADDE: 5. “Şiddetle topyekûn mücadele etmeye yönelik toplumsal farkındalık ve duyarlılığı artırmak üzere eğitim çalışmaları yapılmaya devam edilecektir.”

MADDE: 10. “Yerel düzeyde şiddetle mücadelede koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması için Mülki Amirler tarafından gerekli tedbirler alınacaktır.” ifadelerine yer verilmiştir.

20. Yüzyıldan itibaren gelişmiş ülkelerden başlamak üzere, bütün dünyada kadınların ve çocukların şiddetten korunmalarına yönelik yeni yasal ve sosyal önlemler alınmaya başlanmıştır. Ancak ABD’nde, 1980’li yıllarda kadınları şiddete karşı korumaya yönelik yeni kanunlar çıkarıldı ise de ilk uygulamalarda fazla başarı elde edilemedi. Kadınları koruma amaçlı başlatılan yasal süreçlerin işleyişinde ilgili güvenlik ve adalet görevlilerinin şiddet/istismar/mağduriyet konularında yeterli bilgilerle donatılmamış olmaları birçok uygulama sorunlarına yol açtı. Kadına yönelik şiddet olayı yaşanan ve kadının polisi aradığı çok sayıdaki olayda, güvenlik güçleri zamanında olay yerine ulaşsa bile, ya **çifte gözaltı ile geri döndü** ya da olayların beşte birinden fazlasında göz altına alınıp götürülenler kadınlar oldu. Bu durumla ilgili yapılan araştırmalarla tespit edildi ki, polis olay evine vardığında sakın bir adam ve (polisin gelmesiyle) **adama karşı saldırı halinde olan bir kadınla** karşılaşılıyor ve kadını gözaltına alıyordu.

ABD’nde bu durum *karşısında birincil saldırgan yasaları* yürürlüğe kondu; güvenlik güçleri ve bütün görevli adli personelin şiddeti anlama-önleme eğitimlerinden geçirilmelerine karar verildi. Günümüzde, kişinin eşine fiziksel saldırıda bulunması yasalara aykırıdır. Ne yazık ki eşine saldıranların ne gibi müeyyide ile karşılaşacağı kentten kente, ilçeden ilçeye, hatta karakoldan karakola bile değişebilir. Dolayısıyla, kendini hukuk sistemi ile korumaya çalışan kadın, işleyişin tutarlılığına güvenemeyebilir. Yurttaşların hakları konusunda, kamu kuruluşlarının kendilerine neler sunabileceği konusunda etkin bilgilendirme yapılarına ihtiyaç var. Kadın ve çocuklarla ilgili pozitif ayrımcılık yasalarını özellikle kadınlar lehine uygulayacak tüm kamu görevlilerinin, insan hakları ve şiddeti önleme konusunda sistematik eğitimlerine ihtiyaç vardır.

1. SOSYAL ARABULUCULUK

Ne kadar karmaşık olursa olsun, arabuluculukla başarı elde edilmesi mümkün olmayan hiçbir dava yoktur. (THARPE)

Arabuluculuk, sosyal bir olgudur ve de insanlık tarihi kadar eski bir uygulamadır. Ancak, modern anlamda arabuluculuk, 1950’li yıllarda ABD’de, 1980’li yıllarda Kanada ve 2000’li yıllarda, AB ülkelerinde Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolu, yani bir arabuluculuk modeli olarak sosyal hayatta sistematik ve programlı olarak yer almaya başladı.

Bu ihtiyaç artık ülkemizde fazlasıyla hissedilmeye başlanmıştır. Hedeflenen, hayatın doğal akışı içerisinde ve gündelik yaşam sosyolojisi ekseninde üniversitelerde, örgün ya da yaygın eğitim kuruluşlarında, işyerlerinde, sosyal topluluklarda, aile ekseninde olmak üzere, kişi-kişi, kişi-grup ve grup-grup arasında ortaya çıkacak anlaşmazlıkların, o yerin özgün yapısı ya da ilgili kurum/kuruluşun mevzuatı bağlamında sosyal arabuluculardan ya da aile arabulucularından yararlanarak çözüm modelleri geliştirmektir. Bu bağlamda ortaya konacak modelin, kurumların kendi iç mevzuatına ve ihtiyaçlarına göre şekil alması esas olacaktır.

Uyuşmazlıkların dava konusu olmadan dostane yollarla hallini, Batı dünyası "Alternatif Uyuşmazlık Çözümü" olarak adlandırmakta, özellikle son 30 yıldır Kanada ve Avrupa Birliği Ülkeleri bu bağlam-daki uygulamaları tüm kurumlarında yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Avrupa Birliği ilgili komisyon ve komitelerinde alınan kararlarda, kişiler arası uyuşmazlıkların üçüncü bir kişinin dostane müdahalesiyle çözülmesini öngören çabaların, kişiler için "en elverişli sonuçları doğuracağı" vurgusu yapılmaktadır. Özellikle ihtilaflı tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebildikleri “özel haklar alanındaki uyuşmazlıkların” müzakere ile veya bir arabulucu hakemliğinde ele alınarak çözümü en faydalı yoldur.

Dostane uyuşmazlık çözüm yolları, kamusal bir merci (bir mahkeme) olmaksızın, anlaşmazlık yaşayan kişilerin gönüllü olarak hakemliğini/arabuluculuğunu kabul ettikleri tarafsız/yetkili kişi ya da kişilerce uzlaştırılmasından ibarettir.

"Adaletin Etkinliği Hakkında Uzmanlar Komitesi" tarafından kabul edilen raporda ifade edilen ‘arabuluculuk’ terimi, bir uyuşmazlığın dostane yollarla çözümü için çalışan üçüncü kişinin, her türlü (uzlaştırma da dahil olmak üzere) ve uyuşmazlığın her aşamasındaki (yargı sürecinin içinde veya dışında) faaliyetini kapsayacak şekilde kullanılmıştır. Böylece arabuluculuk, tarafları bağlayıcı bir karar verilmesiyle sonuçlanan resmî nitelikli dava yolu, tahkim ve her türlü dostane anlaşma biçiminden ayrılmaktadır. Bu “işlevsel” tanımla, üye ülkelerin iç hukuklarında bulunan terminolojik farklılıklar giderilmiştir.”

"Birleşik Devletler’de, yetişen genç kuşakların gelecekte daha barışçıl bir toplum oluşturması için, ilkökul ve ortaokul aşamasındaki öğrencilere de arabuluculuk hünerleri ve diğer alternatif uyuşmazlık çözümü usulleri eğitimi verilmektedir."

"**Arabuluculuk** sadece, bir uyuşmazlığın mahkeme önüne taşınmadan önce başvuru olan bir usul değildir. Arabuluculuk süreci sonunda bir uzlaşmaya, tarafsız bir üçüncü kişinin katılımı olsun veya olmasın, tarafların doğrudan katılımı ile müzakere vasıtasıyla da ulaşılabilir. Müzakere en temel uyuşmazlık çözüm yolu olup, tarafların uyuşmazlık çözüm süreci/şekli üzerinde tam bir kontrole sahipliğini sağlar."

Fransa, Kent Sorunları Bakanı Bartolone'nin

Sosyal Arabuluculuk Sempozyumu (Paris 2000) açılış konuşması:

"Günümüzde Fransa'daki sosyal arabulucuların sayısı bilinemeyecek kadar fazladır. Sosyal arabuluculuk günlük hayattaki somut problemlere cevaben doğmuştur. Bu problemler ülkeden ülkeye değişse de, çoğu Avrupa ülkesi için benzer anlaşmazlıklar sorun olarak yaşanmaktadır. Bazı sorunlar şehir hayatı ile ve özellikle de işsizlik, ekonomik sorunlarla boğuşan kesimler arasındaki gerilimlerin yüksek olduğu yoksul ve yoksun bölgelerle ilgilidir. Fransa ve Belçika'da yerel güvenlik sözleşmeleri ile "sosyal arabuluculuk" toplumsal gerilimlerin azaltılması ve şiddetin önlenmesi için alınan önemli çözüm önlemlerinden biridir. Gündelik yaşamı sorunları için sosyal arabuluculuk birçok alanda gerekmektedir; kamusal alanlarda, üniversitelerde, okullarda, sosyal hizmet sağlayan alanlarda, hastanelerde, işyerlerinde ...vb. Bu toplantıyla, Avrupa ülkelerinin sosyal arabuluculuk uygulamaları ve deneyimlerinin paylaşılması ve **sosyal arabuluculuk uygulamalarının şiddet/suç önleme amaçlı kullanımına dair geniş bir anlayış geliştirilmesi** hedeflenmektedir."

2. AİLE TEMELLİ ARABULUCULUK

AİLE bütün zamanlarda ve bütün toplumlarda en insani, en stratejik sosyal kurum olmuştur. Aile, bireyler için temel güvenlik, sağlık, mutluluk ve özgürlük alanı özelliği taşır; "**Toplumun temeli ailedir**" temel maddesi olarak da Anayasa sayfalarında abideleşir. Sağlıklı aileler olmadan mutlu birey, mutlu bireyler olmadan güçlü toplum olamaz.

Temel insan hakları öncelikle bireyin kendi aile ortamında bilinir ve yaşanır. Çocukların ihmal ve istismardan korunması ancak bilinçli anne babalar, güvenli okullarla mümkündür. Doğal insani değerler ve bireyin temel özgüven duygusu aile ortamında kazanılır. **AİLE, en önemli insan hakları okuludur.**

21. yüzyılda bütün dünya ve toplumumuz çok hızlı bir değişim süreci yaşıyor. Hızlı değişimin çocuklarımızı, gençlerimizi, aile yapımızı ve bağlı olarak sosyal ilişkilerimizi nasıl etkileyeceğine dair öngörüler geliştirmek, yarınki sosyal ve bireysel risklerle ilgili tedbirler almak zorundayız. Bu zorunluluk bütün kurum ve kuruluşları, "**çocuk-genç-aile odaklı**" etkin sosyal hizmet model ve uygulama yöntemlerinin bir an önce hayata geçirilmesi boyutunda sorumluluk almaya çağırır.

Günümüzde aile, yalnızca Medeni Kanun ilgili hükümlerine uygun olarak kurulmuş yalın bir birlik değil, aynı zamanda sosyal ve insani haklarla donatılmış bir anayasal kurumdur. Her aile ait olduğu kültürün değerleriyle yaşar ve bu değerlerin yaşatılmasına katkıda bulunur. "Aile Temelli Arabuluculuk" tanımına akrabalık, komşuluk, aile içi sorunlar ve geniş anlamda aileyi etkileyen (hukuk uyuşmazlıkları hariç) tüm anlaşmazlık ve çatışmalar girmektedir.

Gündelik yaşam sosyolojisi ekseninde bakıldığında, kişiler arası anlaşmazlık ve çatışmalar çok büyük oranda aile eksenli özellik taşırlar. Adliyelerimizin iş yüküne bakarsak, sadece 2023 yılı içinde Cumhuriyet Başsavcılıklarında soruşturma evresi dosya sayısının 12 milyon 724 bin 908 ve bu dosyalarda yer alan şüpheli sayısının 16 milyon olduğunu görürüz. On milyondan fazla kişinin de mağdur olduğu adli olaylarda kim haklı kim haksız yargısal bir konudur; ancak, insani boyutta, **bütün bu olayların acaba ne kadarı adli aşamaya gelmeden müzakere ve arabuluculukla önlenebilirdi?** boyutu, kesinlikle yargı boyutundan daha az önemli değildir.

Aile eksenli sorunlar daha çok eşler arasında, çocuklarla anne babaları arasında, kardeşler arasında ve aile bireyleri ile anne ya da babanın akrabaları arasında yaşanan anlaşmazlıklardır. Ancak, aile bireyleri ile komşular, ilişki ve iletişim içinde olunulan kişi ve diğer aileler, aile bireyleri ile hizmet alınan ya da verilen kişiler, aile bireylerinin çalıştıkları işyerlerinde ki diğer kişi veya yöneticilerle ortaya çıkan anlaşmazlıklar, çocukların okullarında veya sosyo-kültürel-sportif faaliyet ortamlarından getirdikleri sorunlar da aile eksenli özelliktedir. Öyleyse bütün bu sayılanlar ve benzer kişiler arası anlaşmazlık ve çatışma konuları aile eksenli özelliktedirler.

Aile eksenli anlaşmazlık ve çatışmaların daha ortaya çıktığı anda, ihtilaflar büyümeden müzakere ve arabuluculuk yoluyla önlenmesi öncelikle bir kültür, bir hayat felsefesi ve anlayış meselesidir. Böylesi bir kültür ancak eğitim yoluyla kazanılabilir. Öncelikle bu program hedefi olarak öngörülen “arabulucu aktörlerin yetiştirilmesi” stratejik öneme sahiptir. Yetiştirilecek bu saha aktörleri, ailede, sitede, okulda, işyerinde, mahallede, akraba çevresinde anlaşmazlık ve çatışma konularını dostane yollarla çözüme kavuşturma görevlerini yürüteceklerdir.

Özellikle aile içi anlaşmazlıkların müzakere ve arabuluculuk yöntemiyle çözülme gayreti ister başarılı olsun ister bazı olaylarda olmasın çocuklar için çok önemli bir olumlu sosyalleşme fırsatı ve de doğal eğitim fırsatı sağlayacaktır. Aile içinde ve aile ekseninde kazanılan inanç, tutum ve davranış kalıpları nesilden nesile aktararak kültürleşir.

“Aile Temelli Arabuluculuk” psikoloji, sosyoloji, insan hakları bağlamında hukuk, felsefe ve daha çok da sosyal psikoloji bilgilerinden karma olarak yararlanma anlayışıyla yapılandırılmış çok disiplinli, sistematik ve etkin bir eğitim programını gerektirir. Aile arabuluculuğu, kişilerin ve toplumun ihtiyaçlarına göre sosyal ortamın ve sosyal grupların sorunlarına göre iyi yapılandırılmalıdır. Aile Temelli Sosyal Arabuluculuk, İnsan hakları yanında sosyal normlar bağlamında hareket eder ve bu misyonu edinir.

Aileyi güçlendirmek, ailenin güvenliğini, aile bireylerinin mutluluğunu arttırmak bütün **KAMU Görevlisi** olanların öncelikli işidir. İllerin ya da bölgelerin çıkartılacak bilimsel sosyal risk haritalarına göre Mülki Amirler, Yerel Yöneticiler, Üniversiteler, STK’lar ve diğer tüm kamu çalışanları elbirliği ile, gönül birliği ile, **“Aile Temelli Arabuluculuk”** hizmet modellerinin, faaliyetlerinin sosyal alanlarda etkin olarak hayata geçmesi için sorumluluk almalıdır.

3. OKUL MERKEZLİ ARABULUCULUK

İnsan Hakları Eylem Planı anlatımlarında; “Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları yaygınlaşacaktır.” hükmü yer almaktadır. Toplumsal alanda ortaya çıkacak anlaşmazlıkların sosyal arabuluculuk yöntemiyle çatışmaya ve şiddete dönüşmeden çözümünün temelleri eğitim kurumlarında atılabilir. Bu nedenle, **“Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk”** ülkemiz sosyolojisine uygun olarak ilgili öğretmenlerin, yöneticilerinin, okul aile birliği üyelerinin, “Okul Rehberlik Kurulu” elemanlarının, velilerin, öğrencilerin uygulamanın bizatihi içinde olmalarıyla başarılı olabilir.

“Okul Merkezli Arabuluculuk” modelinin tüm okul kademelerinde uygulanabilir olduğunu ve sistematik olarak uygulandığında çok büyük kazanım sağlandığını ülkelerin iyi uygulama örneklerinde görmekteyiz. Modelin başarısı için en önemli şart, okullarda 120 ders saatlik “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” sertifika programını, yeterli sayıda öğretmenin ve yöneticinin almış olmasıdır.

Okul rehberlik servisi elemanlarının tamamı, okul yöneticilerinin en az 2/1'i ve öğretmenler için 10/1 oranında katılım sağlanması ideal uygulama ölçüsüdür. Arabuluculuk insanlık tarihi kadar eski olan bir uygulamadır; daha çok akil insanların işidir. Bu bağlamda olmak üzere “Başöğretmen” ve “Uzman Öğretmen” statüsündeki deneyimli eğitimcilerimizden öncelikle yararlanılması doğru yöntemdir. Ülkemizde 20 yıldır farklı projeler üzerinden denemesi yapılmış olan “akran arabuluculuğu” yönteminin sosyal politikaya dönüşmemiş olması arabuluculuk modelinin, öncelikle yetişkinlerle hayata geçirilmesi ihtiyacındandır. Sosyolojimize uygun model, “Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk” uygulamasıdır.

Gündelik yaşamda kişiler arası anlaşmazlıkların ortaya çıkması hayatın doğası gereğidir. Okul eksenli sosyal alanlar da bu gerçekliğin dışında değildir. Yönetici-öğretmen-veli ya da okul ve çevresi eksenli diğer kişiler arasında ortaya çıkabilecek olan uyuşmazlıkların/anlaşmazlıkların çatışmaya, şiddete dönüşmeden, idari ya da adli soruşturmalara/kovuşturmalara konu olmadan, dostane yollarla çözümü ise, ancak “Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk” yöntemiyle mümkündür. Bu yöntemin gerekliliği ve önemi “İnsan Hakları Eylem Planı” anlatımlarında, Millî Eğitim Bakanlığı ilgili mevzuatında ifade edilmiştir.

Birlikte Yaşayabilecek miyiz? adlı eserinde Alain TOURAINE, şu önemli belirlemelerde bulunur:

“Şiddetin ekonomik ve toplumsal nedenleri üzerine yapılan genel incelemeler artık bırakılmalı, özellikle ‘şiddet dolu bireyin davranış oluşum düzenekleri’ üzerinde yeni türden araştırmalar başlatılmalıdır. Başlatılacak yöntem, müdahale tarzlarında da köktenci değişikliklere gidilmesini gerektirir. Ve müdahaleler artık yukarıdan değil, aşağıdan başlamalıdır; yasa yoluyla değil, bireyin özellikle çocuğun veya gencin tanındığını duyumsadığı kişilerarası ilişkiler yoluyla işlemelidir. Okulu mutlaka yeniden toplumsal yaşamın merkezine oturtmaya çalışmalıyız; çok uzun vadeli insani amaçlara da ancak öğretmenleri daha üst düzeyde sorumluluk almaya yönlendirerek ulaşabiliriz.”

19. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASİ BAZI SONUÇ MADDELERİ ŞÖYLEDİR:

MADDE: 4.1. Okullarda yaşanan güvenlik sorunlarının önlenmesi ve anlaşmazlıkların çözümü amacıyla her okul için kapsamlı bir okul güvenliği eylem planı hazırlanmalı ve bu kapsamda; okulun ve çevresinin risk analizinin yapılması, okul güvenliği açısından risk grubuna giren okullara yönelik süreç odaklı önlemlerin alınması.

MADDE: 4.2.19. Okul güvenliğine ilişkin olarak ulusal ve yerel sorunları belirlemek ve analiz etmek amacıyla konu ile ilgili olarak bir veri tabanı oluşturulması, bu veri tabanından hareketle bölgelere hatta okullara göre risk haritaları çıkarılması

MADDE: 4.3. Okulda psikolojik güvenliği sağlamak amacıyla; ÇATIŞMA YÖNETİMİ VE ARABULUCULUK gibi konularda Psiko - eğitim desteği sağlanması.

Madde: 16. Risk altında ve dezavantajlı konumda olan çocukların tespiti yapılarak bu çocuklara yönelik eğitim çalışmaları artırılmalı; terör, göç, madde bağımlılığı, parçalanmış aileler, iletişim araçlarını kötüye kullananlar ve de benzeri risk faktörleri göz önünde bulundurularak önleyici rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmeli, bu konuda bölgenin, mahallin özelliğine uygun olarak disiplinler arası ekip çalışmaları mülki amirlerin koordinesinde hayata geçirilmelidir.

20. MİLLİ EĞİTİM ŞURASI (ARALIK 2021)

MADDE 29. Çocukların eğitsel, sosyal iletişim süreçlerinde olumsuz etkiler ve zararlı alışkanlıklardan uzak tutulmasını sağlamak amacıyla oluşturulan “Güvenli Eğitim İletişimi” kavramının geliştirilmesi ve bu kapsamda eğitim programların uygulamaya konulması sağlanmalıdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlar Yönetmeliği Madde 17’de;

“Ortaöğretim kurumlarında güvenli ortamın sağlanmasına yönelik koruyucu, önleyici tedbirlerin alınması, zararlı alışkanlıkların önlenmesi ve öğrencilerin şiddetten korunması amacıyla rehberlik hizmetleri kapsamında okul merkezli, temel önleme çalışmaları yürütülür. Bu konuda, okul yönetimi öğretmen, veli ile iş birliği yaparak gerekli önlemleri alır...”

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlar Yönetmeliği Madde 158’de;

“Aile içinde/dışında şiddete maruz kalan, ilgisizlik nedeniyle veya zorlanarak kanunlara toplumun etik kurallarına aykırı olan yollara yönelme ihtimali bulunan öğrencilerle ilgili gerekli önlemleri almak; okulun ve öğrencilerin güvenliğine yönelik alınan ihbar, şikâyet, duyumla gerekli görülen hâllerde, önceden tedbir almak, olumsuz öğrenci eğilim ve davranışlarının fiile, suçla dönüşmesini engellemek...”

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 58’de;

“Öğrencilerde görülen olumsuz davranışların, olumlu hâle getirilmesinde yaptırım yerine çatışma çözme, arabuluculuk ve benzeri çözüm yöntemlerini kullanmak...” hükümleri yer almaktadır.

“KAMU GÖREVLİLERİNDEN ADALET, dostlarımızdan sadakat ve parasını ödediğimiz kimselerden mal veya hizmet temini bekleriz. Bu beklentiler karşılanmadığında sadece üzülmekle kalmayız, AYNI ZAMANDA KENDİMİZİ İHANETE UĞRAMIŞ HİSSEDERİZ.”
(Judith N. SHKLAR)

4. SERTİFİKA PROGRAMLARI DERSLER-ESERLER

1	İNSAN HAKLARI OKULU OLARAK AİLE (Âdem SOLAK)
2	AİLE ARABULUCULUĞU VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ (Hasan H. TAYLAN-Doç. Dr.)
3	AİLE ARABULUCULUĞU, FELSEFİ VE SOSYOLOJİK TEMELLERİ (Fatih ARSLAN-Doç. Dr.)
4	İNSAN VE HAKLARI (Gökhan GÜNEYSU-Prof. Dr.)
5	ŞİDDET VE ÖNLEME YÖNTEMLERİ (Zahir KIZMAZ-Prof. Dr.)
6	AİLEDE UYUŞMAZLIK VE ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ ANALİZİ (Sezai ÖZÇELİK-Prof. Dr.)
7	AİLE TEMELLİ İLERİ ARABULUCULUK (Gül Sultan ÖZEREN-Doç. Dr.)
8	İNSAN HAKLARI EKSENİNDE AHLAKİ VE DİNİ DEĞERLER (H. Yusuf ACUNER-Doç. Dr.)
9	GENÇLİK VE ŞİDDET (Komisyon)
10	AVRUPA'DA SOSYAL ARABULUCULUK (Helena Neves ALMEIDA-Prof. Dr. -Editör)
11	KURAMDAN UYGULAMAYA SOSYAL ARABULUCULUK (Komisyon)
12	ARABULUCULUĞUN FELSEFİ VE KÜLTÜREL TEMELLERİ (Vahap ÖZPOLAT-Prof. Dr.)
13	ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ (Sezai ÖZÇELİK-Prof. Dr.)
14	ARABULUCULUK SÜRECİ (Komisyon)
15	MÜZAKERENİN SOSYAL PSİKOLOJİSİ (Gül Sultan ÖZEREN-Doç. Dr.)
16	KENTSEL DÖNÜŞÜMDE UZLAŞI YÖNTEMİ (Ersan KOÇ-Doç. Dr.)
17	KENTSEL VE BÖLGESEL PROJE YÖNETİMİ (Ersan KOÇ-Doç. Dr.)
18	KURUMSAL VE KENTSEL RİSK/KRİZ YÖNETİMİ (Mustafa TAMER-Doç. Dr.-Vali)
19	KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK YÖNETİMİNE GİRİŞ (Sezai ÖZÇELİK-Prof. Dr.)
20	KENTSEL SÜREÇLER VE HALK KATILIMI (Ebru KAMACI KARAHAN-Doç. Dr.)
21	ÇOK SEKTÖRLÜ SOSYAL RİSK ÜST ANALİZLERİ/HARİTALARI (Komisyon)
22	TÜRKİYE'NİN ÇOCUK ODAKLI SOSYAL RİSK HARİTASI (Komisyon)
23	AİLE ARABULUCULUĞU (Lisa PARKINSON-Prof. Dr.)
24	AİLE ARABULUCULUĞUNDA ETİK İLKELER (Sevda MUTLU-Prof. Dr.)
25	ŞİDDET KÜTÜPHANESİ (Âdem SOLAK)
26	ŞİDDET KÜLTÜRÜ VE SOSYAL RİSKLER (Komisyon)
27	ÇATIŞMA VE STRES YÖNETİMİ (Komisyon)

İHTİYAÇ DUYULAN SERTİFİKA PROGRAM TÜRÜNE GÖRE EĞİTİM SETİ OLUŞTURULUR.

PROJE BİLİM/EĞİTİM KURULU

Hikmet Sami TÜRK (Prof. Dr.)

Proje Uluslararası Danışmanı

Helena Neves ALMEIDA (Prof. Dr.)

Proje Uluslararası Danışmanı

Hikmet Yıldırım CELKAN (Prof. Dr.)

Akademik Sektörler Danışmanı

Hüseyin KARAMAN (Prof. Dr.)

Proje Ulusal Danışmanı

Gökhan GÜNEYSU (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Ali ÇAĞLAR (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Sevda MUTLU (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Nurten SARGIN (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Vahap ÖZPOLAT (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Milay KÖKTÜRK (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Sezai ÖZÇELİK (Prof. Dr.)

Proje Akademik Danışmanı

Zahir KIZMAZ (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Sezgin AÇIKALIN (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Selami SÖNMEZ (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Binnur YEŞİLYAPRAK (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Selahiddin ÖĞÜLMÜŞ (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Yahya Mustafa KESKİN (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Bayramali NAZİROĞLU (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Hasan Hüseyin TAYLAN (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Haci Yusuf ACUNER (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Mehmet TEYFUR (Prof. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Gül Sultan ÖZEREN (Doç. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

İbrahim GÖKDAŞ (Doç. Dr.)

Bilim/Eğitim Kurulu Üyesi

Sebile BAŞAK DİŞ (Doç. Dr.)

Bilim Kurulu Üyesi

Esra ATABAY (Doç. Dr.)

Bilim Kurulu Üyesi

“HEGEM VAKFI İLE İŞ BİRLİĞİ BELGELİ” SOSYAL POLİTİKA PROJELERİ HİZMET BİRLİĞİ

	KURUMLAR/KURULUŞLAR	BELGE SÜRESİ	BELGE TARİHİ
01	ADALET BAKANLIĞI	5 yıl +	Ocak 2022
02	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	Süresiz	Eylül 2023
03	MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI	5 yıl +	Ekim 2019
04	ESKİŞEHİR VALİLİĞİ	10 yıl +	Ocak 2024
05	ANTALYA VALİLİĞİ	5 yıl +	Ekim 2024
06	ORDU VALİLİĞİ	10 yıl +	Ağustos 2024
07	BOLU VALİLİĞİ	10 yıl +	Ağustos 2024
08	MERZİFON KAYMAKAMLIĞI	10 yıl +	Ağustos 2024
09	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ocak 2021
10	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Mart 2018 & Ocak 2021
11	MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Mart 2021
12	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
13	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
14	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
15	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Nisan 2021
16	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Haziran 2021
17	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Temmuz 2021
18	SAMSUN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ağustos 2021
19	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
20	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
21	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
22	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
23	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
24	TEKİRDAĞ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
25	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
26	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
27	HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Ekim 2021
28	ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
29	IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
30	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
31	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
32	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
33	AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Kasım 2021
34	ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Şubat 2022
35	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Temmuz 2022
36	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	5+5yıl+	Temmuz 2023
37	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Temmuz 2025
38	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Temmuz 2025
40	KIBRIS DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Şubat 2025
41	KIBRIS LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ	10 yıl +	Şubat 2025
42	TÜRKİYE YEŞİLAY CEMİYETİ VE VAKFI	5 yıl +	Kasım 2024
43	MEB MÜFETTİŞLERİ VE MÖ Y DERNEĞİ	10 yıl +	Ekim 2024
44	Sosyolojik Araştırmalar Derneği	Süresiz	Nisan 2020
45	Ahlaki Değerler Eğitimi Derneği	Süresiz	Nisan 2020
46	BADER-Bağımsız Arabulucular Derneği	10 yıl +	Kasım 2021
47	DOSTEL Arabuluculuk Merkezi	10 yıl +	Kasım 2021
48	KGK-Küresel Gazeteciler Konseyi	10 yıl +	Ocak 2022
49	SOSYODER-Sosyologlar Derneği	10 yıl +	Mart 2022
50	AÇÖV-Anadolu Üniversitesi OM Vakfı	10 yıl +	Mart 2022
51	MALİ MÜŞAVİRLER VAKFI	10 yıl +	Mayıs 2022
52	İSTANBUL BAROSU (2)	10 yıl +	Haziran 2022
53	MUSTAFA TAMER SA VAKFI	10 yıl +	Eylül 2022
54	MOBBİNG İLE MÜCADELE DERNEĞİ	10 yıl +	Kasım 2022

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : E-60374460-045.02.70/32289
Konu : Sosyal Arabuluculuk Programı

10.11.2021

DAĞITIM YERLERİNE

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin ilk kalkınma planı olan 11. Kalkınma Planı kapsamında temel amaç olarak belirlenen 2.3 "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum" başlığı altında tüm bireylerin kapsayıcı ve nitelikli bir eğitime ve hayat boyu öğrenme imkânlarına erişim sağlamaları amaçlanmış ve **ailenin güçlendirilmesine yönelik politikalar ise toplumsal bütünleşme ve sosyal riskleri azaltmaya dönük en önemli kamu politikalarından biri olarak görülmüştür.**

Bu çerçevede; Bakanlığımızın hedefleri içinde yer alan toplumsal uzlaşmayı tesis etmek amacıyla, hukuk uyumsuzlukları dışında kalan **akrabalık, komşuluk, aile, işyeri, okul, üniversite** gibi alanlarda sosyal ilişkilerden kaynaklı ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne destek olarak HEGEM Vakfı ve bu vakıfla protokol imzalamış halihazırda 27 devlet üniversitesi ile işbirliği içinde "İnsan Hakları ve Şiddetle Sivil Mücadele Bilincini Geliştirici Saha Aktörleri Yetiştirme Projesi" geliştirilmiştir.

Hazırlıkları devam eden söz konusu **projenin başlangıçta 27 pilot ilde uygulanması ve tedricen hem iller hem de kurumlar bazında yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.** Ülkemizde insan hakları ve şiddetle mücadele bilincinin etkin bir şekilde yaygınlaştırılması amacıyla uygulanacak olan projenin açılış/tanıtım toplantısı ve etkinliklerinin 18 Kasım 2021 tarihinde Ankara'da yapılması planlanmıştır. Yeri, saati ve programı ekli dosyada belirtilen çalışmaya, Bakanlığımızdan konuyla ilgili genel müdür veya daire başkanı düzeyinde temsilcilerin katılımının sağlanması; katılacak olan kişinin görev ve iletişim bilgilerinin (telefon, e-posta) en geç 12 Kasım 2021 tarihine kadar elektronik ortamda ab174319@adalet.gov.tr adresine gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Hakan ÖZTATAR
Hâkim
Bakan a.
Hukuk İşleri Genel Müdürü

Dağıtım:

-Gençlik ve Spor Bakanlığı

- Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü
- Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Personel Genel Müdürlüğü
- Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü

-Millî Eğitim Bakanlığı

- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
- Din Öğretimi Genel Müdürlüğü
- Personel Genel Müdürlüğü

-İçişleri Bakanlığı

- İller İdaresi Genel Müdürlüğü
- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Personel Genel Müdürlüğü
- Jandarma Genel Komutanlığı

-Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

-Sağlık Bakanlığı

- Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
- Strateji Geliştirme Başkanlığı

-Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

- Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
- Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü

-Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

- Karadeniz Teknik Üniversitesi
- Manisa Celal Bayar Üniversitesi
- Adana Çukurova Üniversitesi
- Adnan Menderes Üniversitesi
- Uludağ Üniversitesi
- Çankırı Karatekin Üniversitesi
- Pamukkale Üniversitesi
- Dicle Üniversitesi
- İğdır Üniversitesi
- Atatürk Üniversitesi
- Fırat Üniversitesi
- Gaziantep Üniversitesi
- Giresun Üniversitesi
- Hatay Üniversitesi
- Kayseri Üniversitesi
- Kocaeli Üniversitesi
- Konya Selçuk Üniversitesi
- Mardin Artuklu Üniversitesi
- Şanlıurfa Harran Üniversitesi
- Malatya Üniversitesi
- Mersin Üniversitesi
- Tekirdağ Üniversitesi
- Trabzon Üniversitesi
- Samsun Üniversitesi
- Sinop Üniversitesi
- Van 100. Yıl Üniversitesi
- İstanbul Üniversitesi
- Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
- İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- Türk-Alman Üniversitesi
- Tarsus Üniversitesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

T.C. Adalet Bakanlığı 06659 Kızılay-Çankaya / ANKARA
Telefon No : (0 312) 414 82 76 Faks No: (0 312) 219 44 47
e-Posta : adb@adalet.gov.tr İnternet Adresi : www.adb.adalet.gov.tr
Kep Adresi : adaletbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için : Arabuluculuk Proje Bürosu

Telefon No : (0 312) 414 82 76

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-63784619-100-889359
Konu : Şiddetle Mücadele

12.05.2025

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığı ve Vakfınız ortaklığı ile yürütülen "İnsan Hakları, Şiddetle Sivil Mücadele ve Sosyal Arabuluculuk Bilincini Güçlendirici Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Projesi" çerçevesinde hazırlanan "Şiddeti Önleme ve İnsan Hakları Danışmanlığı e-Sertifika Programında 398 kişi", "Yeminli Sosyal Arabuluculuk e-Sertifika Programında 1367 kişi" ile "Aile Temelli Arabuluculuk e-Sertifika Programında 205 kişi" 2024 ve 2025 yıllarında uzaktan öğretim hizmetlerini kullanarak başarılı olmuş ve sertifika almaya hak kazanmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Yusuf ÖZKAY
Rektör a.
Rektör Yardımcısı V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSNEDTDZ1Z

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/anadolu-universitesi-ebys>

Yunus Emre Kampüsü Tepebaşı/Eskişehir
Telefon No:+90 222 335 05 80/1352-1353 Faks No:+90 222 335 36 16
e-Posta:gensek@anadolu.edu.tr İnternet Adresi:www.anadolu.edu.tr
Kep Adresi:anadoluuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Yasemin ENGEL
Büro Personeli
Telefon No: 1318

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Yazı ve Kurul İşleri Müdürlüğü

GÜNLÜ EVRAK

20.12.2023

Sayı : E-82493341-100-465573
Konu : "Yeminli Sosyal Arabuluculuk" ve
Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü"
Başarı Sertifikaları

ŞİDDETLE MÜCADELE VAKFI (HEGEM) YÖNETİM KURULU BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 11.12.2023 tarih ve 2023-19 sayılı yazınız.
b) 12.12.2023 tarihli ve E-27494148-770-462097 sayılı yazı.

Aydın Adnan Menderes Üniversite ile Şiddetle Mücadele Vakfı arasında, Kasım 2021 tarihinde işbirliği protokolü imzalanmıştır. Bu protokole istinaden, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (ADÜZEM) uzaktan eğitim altyapısı kullanılarak Şiddetle Mücadele Vakfı tarafından gerçekleştirilen "Yeminli Sosyal Arabuluculuk" ve Yeminli Şiddet Önleme Formatörlüğü" sertifika programlarını başarı ile bitiren belge almaya hak kazanan adaylara, Üniversitemiz Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi (ADÜSEM) tarafından E-Devlet üzerinden doğrulatabildikleri Başarı Sertifikası verilmiştir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu istinaden 4.701 katılımcıya ait maskelenen listeler ekte gönderilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Bülent KENT
Rektör

Ek:Katılım Listesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS58P9CE6H

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5740&eD=BS58P9CE6H&eS=465573>

Adres:ADÜ Merkez Kampüs Aytepe Mevkii 09100 Efeler/AYDIN
Telefon:0256 218 20 00 Faks:0256 214 66 87
e-Posta:yaziisleri@adu.edu.tr Web: idari.adu.edu.tr/subemudurlugu/yaziisleri/
Kep Adresi:adnanmenderesuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Hatice ABRA
Unvanı: Biolog
Tel No: 0256 220 2603

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

12. Kalkınma Planı ve İnsan Hakları Eylem Planı gereği
Adalet Bakanlığı ve HEGEM Vakfı ortaklığı ile yürütülen,

“İNSAN HAKLARI, ŞİDDET ÖNLEME VE SOSYAL ARABULUCULUK BİLİNCİNİ
GÜÇLENDİRİCİ SAHA AKTÖRLERİ YETİŞTİRİLMESİ SEFERBERLİĞİ: 2023-2034”

“YEMİNLİ SOSYAL ARABULUCULUK” **AKREDİTASYON VE UYGULAMA YÖNERGESİ**

1. BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1. Bu yönergenin amacı; **Sosyal Arabulucu** aktörlerin tasnif/sicil süreçlerine ait iş ve işlemleri tanımlamaktır.

Kapsam

Madde 2. Yönerge; Yeminli **Sosyal Arabuluculuk** ve benzeri sertifika programlarını yetkili koordinatör üniversiteler üzerinden başarı ile bitiren katılımcıların tasnif/sicil işlemlerine ait hükümleri kapsar.

Dayanak

Madde 3. Bu yönerge; ilgili üst politika belgeleri, HEGEM Vakfı Resmi Senedi, Adalet Bakanlığı Proje Resmi tanıtım yazısı, Adalet Bakanlığı-HEGEM Vakfı iş birliği protokolü, HEGEM Vakfı ile koordinatör Üniversiteler arasında yapılan iş birliği protokolleri, “Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisi” yönetmeliği ve Vakıf Genel Kurulu’nun ilgili kararları esas alınarak hazırlanmıştır.

TANIMLAR

Madde 4. Bu yönergede geçen;

- a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- b) Vakıf: Şiddetle Mücadele Vakfını,
- c) Proje Kurulu: Vakıf organı olan ilgili kurulu,
- d) Akademi: Sosyal Arabuluculuk ve Danışmanlık Akademisini,

2. BÖLÜM

Sertifika Programlarının Faaliyet Usul ve Esasları

Madde 5. Proje sertifika programları “Dayanak” belge tanımlarına göre;

- Sertifika program saha resmi yazıları proje faaliyetlerinde duyulacak ihtiyaca göre, Adalet Bakanlığı, diğer ilgili Bakanlık makamları, koordinatör üniversite rektörlükleri ve Vakıf Yönetimi tarafından yazılacaktır.
- Vakıf; yürütme ve koordinasyon işleri, öğretim elemanı (akademisyen) temini, öğretim programlarının tasarımı ve üretimi iş ve işlemlerini yürütecektir.
- Sertifika eğitim sürecinin yetki ve sorumluluğu ilgili üniversitelere ait olacak, Üniversite, sertifika programlarının ilanı/resmi yazı, kayıtlar, katılımcılara ders içerikleri ve materyallerin sunumu, sınavların yapılması ve başarılı olanların listelerinin düzenlenip katılımcılarla ve Proje Yönetim Kurulu ile paylaşılması işlemlerinden sorumlu olacaktır.
- “**Arabuluculuk**” (tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi) ayrı **bir meslek değildir**. Arabuluculuk geliştirilmiş bir beceridir; tercihe dayalı ek bir iştir. “**Sosyal Arabulucu**” yetki belgesi alanlar (hukuk uyuşmazlıkları hariç) tüm toplum alanlarında ihtiyaca göre oluşturulan sosyal arabuluculuk yapıları içinde yer alır, birleşip hizmet yapıları oluşturur, her tür kurum ve kuruluş alanlarında talepler doğrultusunda faaliyette bulunabilirler.

Sertifika Program Türleri ve Kredi/Ders Süreleri

Madde 6. Programda yer alan sertifika programları ve süreleri şöyledir;

- Temel Sosyal Arabuluculuk (120 ders saati)
- İnsan Hakları ve Şiddet Önleme Danışmanlığı (120 ders saati)
- Kentsel/Yerel Sosyal Arabuluculuk (120 ders saati)
- Okul Merkezli Sosyal Arabuluculuk (120 ders saati)
- İş Hayatında Sosyal Arabuluculuk (120 ders saati)
- Aile Temelli İleri Arabuluculuk (250 ders saati)
- İleri Müzakere ve Arabuluculuk Teknikleri (250 ders saati)
- Kurum İçi Sosyal Arabuluculuk (*Özel/Resmî kurumların talebine göre özel süreli*)

3. BÖLÜM

Sosyal Arabuluculuk Mezuniyet, Tasnif/Sicil ve Yetki Süreci

Madde 7. Katılımcılar için “Yetkili Sosyal Arabulucu” olma süreci:

- Proje Yönetimince yetkilendirilmiş “Koordinatör Üniversite” tarafından açılan “Sosyal Arabuluculuk” sertifika programına katılmak ve yapılacak sınavları başarı ile bitirmek,
- Sosyal Arabuluculuk Akademisi birimine ön kayıt yaptırmak,
- Akademi tarafından alınan başvuru sonrası, tasnif, sicil, yetki süreci için Vakıflar Genel Müdürlüğü/HEGEM Vakfı başlıklı düzenlenmiş formla **PROJE KURULU** üyeliği ve bağlı olarak **YASAL YETKİLİ TEMSİLCİLİK** için başvurusunda bulunmak,
- “Proje Kurulu” (Vakıf Resmi Senedi Madde: 16) üyelik ücreti 2025 yılı için **5,000 TL**’dir; ancak, “**Akademi**” üyeliği üzeri sisteme başvuruda bulunan **kurucu üyeler** istisnai olarak sadece ve bir kereye mahsus olmak üzere 2,200 TL ödeme yapacaklardır.
- “**Yetkili/Yeminli Sosyal Arabulucu**” olarak tasnif/sicil sisteminde yer alabilmek için, bu maddenin ilk dört bendindeki şartların yerine getirilmesi zorunludur.

Madde 8. “Yetkili Sosyal Arabulucu” Yetki Belgelerinin Düzenlenmesi:

- a) “Sosyal Arabuluculuk Akademisi Bilim Kurulu”, katılımcıların yeminli sosyal arabulucu olmak için uygun özellikleri taşıdığına karar verir.
- b) “Yeminli Yetkili Sosyal Arabulucu” olmayı hak edenler, sicil defterine işlenir.
- c) “Yeminli Yetkili Sosyal Arabulucu” olmayı hak edenlere, yasal yetki belgeleri üç imzalı olarak düzenlenir ve PDF olarak E-Mail adreslerine gönderilir.
- d) Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından sicil/tasnif sisteminde yer almayı hak edenlerin listeleri bölge ve illerine resmi yazı ile bildirilir.

4. BÖLÜM

Yerelde Sosyal Arabuluculuk Uygulama Yapıları ve Süreci

Madde 9. Resmî kurumların iş/hizmet alanlarında (yani kurum içinde) “Sosyal Arabuluculuk” faaliyetleri, ilgili Bakanlık mevzuatına göre gerçekleştirilir.

Madde 10. Yerelde (illerde ve büyük ilçelerde) “Vakıf Yasal Şubesi” vasfı ile “Sosyal Arabuluculuk Koordinasyon Merkezleri” kurulacak; bu merkezler üzerinden iş ve işlemler, Vakıflar mevzuatına göre yürütülür. “Yeminli Yetkili Sosyal Arabulucu” yetki belgesine sahip olanlar Türkiye’nin her yerinde kurulmuş olan “Sosyal Arabuluculuk Koordinasyon Merkezleri” eksenli olarak, ya da kurum ve kuruluşların talebine karşılık bireysel uzmanlık hizmeti verebilirler.

Madde 11. “Vakıf Yasal Şube” yetkisi, illerde/ilçelerde talep ve uygunluklarına göre “Denetimli Serbestlik Müdürlüğü”, “Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü”, “Belediye”, “Arabuluculuk Merkezi”, “Aile Danışma Merkezi” ve benzeri gibi, resmi veya özel yapılar üzerinden verilebilir. Vakıf yasal şube yetkisi herhangi bir kurum veya kuruluşa bağlı olmaksızın sahadaki Proje Kurulu kayıtlı üyelerimiz tarafından da kullanılabilir.

5. BÖLÜM

Sosyal Arabuluculukta Evrensel İlkeler ve Etik Kurallar

Madde 12. Hiç kimse sosyal arabulucu olmaya zorlanamaz; hiç kimse müzakere ve sosyal arabuluculuk hizmetlerinden yararlanma hakkından mahrum edilemez.

Sosyal Arabulucu Aktörlerin Uymakla Yükümlü Oldukları Etik Kurallar:

- a) Tarafsızlık
- b) Bilimsellik
- c) Gizlilik
- d) Gönüllülük
- e) Eşitlik
- f) Objektiflik
- g) Toplumsallık
- h) İnsan Hakları Odaklılık

Akreditasyon sürecine girmek isteyen sosyal arabulucu adayları başvuru belgeleriyle birlikte imzalı “Yemin Formu” sunmak zorundadırlar.

6. BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Madde 13. “İnsan Hakları, Şiddet Önleme ve Sosyal Arabuluculuk Bağlamında Etkin Saha Aktörleri Yetiştirilmesi Seferberliği: 2023-2034” tüm faaliyetleri **HEGEM Vakfı** Yönetim Kurulu tarafından yönetilecek; proje saha çalışmaları, illerdeki resmi onaylı şubelerimiz (**Yeminli Sosyal Arabuluculuk Koordinasyon Merkezleri**) ve kanuni temsilcilerimizle yürütülecektir. Proje Yönetim Kurulu kararlarına bağlı olarak, illerde/ilçelerde kurulacak olan hizmet yapıları/birimleri yerelde katılacak olan paydaş kurum kuruluşların birlikteliği ile şekillenecek, güçlenecektir.

Madde 14. Sertifika programları için, Proje Yönetim Kurulunca belirlenmiş yeni katılım ücretleri şöyledir:

250 ders saati süreli İLERİ ARABULUCULUK için: 30.000 TL

120 ders saati süreli TEMEL SOSYAL ARABULUCULUK için: 20.000 TL

120 ders saati süreli İNSAN HAKLARI VE ŞİDDET ÖNLEME DANIŞMANLIĞI için: 15.000 TL

(Vakfımızla iş birliği protokolü bulunan kurum ve kuruluşlar için; kamu çalışanlarının toplu başvuruları için istisnalar saklıdır.)

Madde 15. Proje bağlamında açılmış olan sertifika programlarında katılımcılar, kayıt yaptırdıkları yetkili Üniversitelerin yasal mevzuatına tabidir. Sertifika programları şartlarının ilanı, ders içerikleri ve materyallere erişim, sınav uygulamaları, başarı düzeyi belirleme ve belgelendirme iş ve işlemleri koordinatör üniversitenin yetki ve sorumluluğundadır.

Madde 16. Mezunların, tasnif/sicil/uygulama sürecindeki işlemleri Dayanak madde belgelerinde yer alan ilgili anlatımlara göre yürütülür. Bu yönergede yer almayan hususlarda ilgili yasal mevzuat hükümlerine göre hareket edilir.

Madde 17. BU YÖNERGE, 4 sahife ve 17 maddeden ibarettir. Yönerge HEGEM Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı tarafından yürütülür.

30 07 2025

Aslı onaylıdır.

HEGEM:

- **DÜNYADA, şiddet üzerine en çok (117) bilimsel araştırması ve yayını olan STK**
- **DÜNYADA, “Yeminli Sosyal Arabuluculuk” modelini ülkesinde en güçlü başlatan ve en hızlı yaygınlaştıran STK**
- **DÜNYADA, rekor sayıda üniversite ile (27) protokol imzalayan, “Şiddetle Mücadele” ve “Sosyal Arabuluculuk” alanında DÜNYANIN en büyük akademisyen ağını, materyal havuzunu ve etkin hizmet birliğini oluşturan tek STK**
- **TÜRKİYE’DE, İLK uluslararası “Şiddet Kongresi” yapan kuruluş**
- **TÜRKİYE’DE, illerin/ilçelerin çok sektörlü/çok disiplinli üst analiz ve haritalama özellikli “SOSYAL RİSK” araştırmalarını yapan ilk ve tek STK**
- **TÜRKİYE’DE, “mobil psiko-sosyal destek aracı ve ekibi” ile yerinde, yani ihtiyaç mahallinde “Aile Arabuluculuğu” hizmet modelini hayata geçiren ilk STK**